

กระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ในจังหวัดลำปาง

The Process of Life's Insurance on the Five Precepts in Lampang Province

สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสร้างหลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ของจังหวัดลำปาง และ 3) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้หลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นการวิจัยผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ แกนนำ หน่วยงานและองค์กรในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากร 500 คน และสัมภาษณ์หน่วยงาน องค์กรและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงกระบวนการและรูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

หลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา หมายถึง จุดมุ่งหมายในการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยังประโยชน์สุขต่อตนเองทั้งชาตินี้ อันประกอบด้วย

ความขยันหมั่นเพียร การเก็บรักษาทรัพย์ การคบมิตรที่ดี และการดำเนินชีวิตชอบ และความมั่นคงอันจะเกิดขึ้น เบื้องหน้าหรือชาติหน้า ประกอบด้วย มีศรัทธาที่ถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล รู้จักการเสียสละและการมีปัญญาพิจารณาชีวิตที่ถูกต้องอันจะเป็นแนวทางแห่งการดับทุกข์และการสิ้นไปแห่งกิเลสต่อไป

ส่วนกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ในจังหวัดลำปาง จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างหลักประกันชีวิตมีดังนี้ 1) บุคคล : ควรมีการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกตระหนัก 2) ครอบครัว: ผู้ใหญ่ทั้งที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย และพ่อแม่ ควรประพฤติปฏิบัติตนเองให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่เยาวชน ฝึกฝนให้ใช้หลักการโยนิโสมนสิการคือการพิจารณาไตร่ตรองถึงคุณค่าการดำรงชีวิต เพื่อให้ อยู่บนรากฐานแห่งความพอดีและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน ไม่หลงไปตามกระแสของโลกมาหา

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3) สังคม : เคารพและเชื่อฟังในกฎสังคม ไม่คิดร้าย ปองร้าย ไม่เอาัดเอาเปรียบกันและกัน อีกทั้งยังเป็นรากเหง้าของการสร้างวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชุมชน 4) สื่อ : บทบาทให้ความรู้ ข้อมูลที่ถูกต้องแก่บุคคล ชุมชน บุคคลและสังคมมีความรู้และเข้าใจ ย่อมง่ายต่อการปกครองของผู้นำ ทำให้สังคมอยู่สงบสุขร่มเย็น 5) องค์กร : ปกครองท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนก็ตาม ควรมีการสนับสนุนกิจกรรม การโฆษณา ประชาสัมพันธ์และสร้างรูปแบบกิจกรรมที่กระตุ้นเตือนให้ทุกคนได้เข้าใจในหลักศีล 5 เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สร้างรูปแบบและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามแก่ชุมชน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถวิเคราะห์รูปแบบการใช้หลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ดังนี้ 1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตต่อตนเองและผู้อื่น เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม 2) เว้นจากการลักขโมย เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตทรัพย์สินและเป็นหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจอันส่งผลต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและประเทศชาติ 3) การเว้นจากการผิดลูกเมียผู้อื่น เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตด้านคู่ครองและการอยู่ร่วมกันในชุมชน 4) เว้นจากการพูดปด พูดเท็จ พูดเพื่อเจ้อและพูดสอดเสียด เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมให้มีความสุขและทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบเรียบร้อย และ 5) เว้นจากการดื่มของมึนเมา เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตเรื่องปัญญาให้เกิดสติพิจารณาความดีงาม และก่อให้เกิดวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นตนเอง ดังนั้น หลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าเป็นการสร้างความมั่นคงแก่มนุษย์ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันและเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตในเบื้องหน้าต่อไปจนกระทั่งการสิ้นสุดการหมดซึ่งอาสวะกิเลสต่อไป

คำสำคัญ: หลักประกันชีวิต ศีล 5 กระบวนการ

Abstract

The purposes of this research are:

- 1) To study the Buddhist Insurance's Creation
- 2) To study the Process of Buddhist Insurance on Five Precept in Lampang Province and
- 3) To Analyze the Buddhist Insurance's Form in Lampang Province. This Research is used the quantitative and qualitative Method. The sampling researching are the leaders, organizations and local government in the city of Lampang Province by using 500 populations of sampling and interview the people and organizations who are involved for analyzing the process and Buddhist's insurance form

The result of study is found that:

According to Buddhism, life's insurance means the aim of a stable life and health benefits to their existence life as referring to be endowed with energy, to be endowed with vigilance for protection, association with good people and leading a balanced life and ssecurity that be happened in the next life as consisting of right understanding, observing the five precepts, to be sacrificed and using the wisdom to consider the right way to liberate the defilement.

As the process of life's Insurance on the five precepts in Lampang Province; it can be found that; the factors should be created the life's insurance as: 1) Individual: 1) giving the knowledge, making right understanding and cultivating mind 2) Family: Adult as grandfather, grandmother and parents should perform as the model to children, training the children's mind to be good conduct 3) Society: respect and conduct

on the social rules that can be the root of social culture and tradition in community 4) Media: giving the correctly information to individual and community, making the peace in society and to be easy for governing of leader 5) Organization: local governments and involved organizations should support the activities, advertising and making the activity's form for cultivating social mind that can be the enhancing the culture and tradition in society.

However, this study can be analyzed the five precepts to the patterns based on life's insurance as: 1) to abstain from killing as to be ensured individual, other one and enhancing the morality and ethic 2) to abstain from stealing as to be ensured assets, the economic impact to families, communities and nations, 3) to abstain from sexual misconduct as to be ensured to the partner and living in community 4) to abstain from lying as to be ensured the existence of social life, to make a tidy living in society and 5) to abstain from intoxicating drinks as to be ensured the intellectual life and to be contributed to local culture. So, life's insurance in Buddhism is the stable security of human for living in the present day and to be secured to life in the foreground until the end of defilement.

Keywords: Life's Insurance, Five Precept, Process

บทนำ

การดำเนินชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมต่าง ๆ ล้วนได้รับอิทธิพลและหล่อหลอมด้วยหลัก

คำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในความคิดหรือจิตใจของคนไทยเป็นเวลายาวนาน สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ (2516) กล่าวไว้ว่าพระพุทธศาสนาสามารถปรากฏออกมาในด้านต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต ทัศนคติ พฤติกรรม นิสัยใจคอของชาวไทยตลอดจนถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการนำมาปฏิบัติดัดแปลงให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2542) ได้อธิบายว่า พระพุทธองค์ทรงแนะนำ เพื่อให้ชีวิตพบกับสันติสุข รู้จักการละอายต่อบาปและความชั่วทั้งหลาย อันจะส่งผลต่อการดำรงชีวิต สร้างความเป็นปกติสุข นำพาไปสู่สังคมที่มีแต่ความสงบสุขร่มเย็น

คะนิงนิตย์ จันทบุตร (2531) กล่าวไว้ว่า หลักธรรมทางพุทธศาสนาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ สัมครสมานสามัคคี ส่งเสริมความมั่นคงของชาติเรียกได้ว่าพุทธศาสนาเป็นเสมือนเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติไทยทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันตามลักษณะของปัญหา สติปัญญา และความประสงค์ของแต่ละบุคคล ดังนั้น ระดับคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีหลายระดับทั้งที่เป็นสังฆธรรมเบื้องต้น เบื้องกลาง และเบื้องสูง มีทั้งส่วนที่เรียกว่าเป็นโลกียธรรมและโลกุตระธรรม ดังความกล่าวของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2533) ที่ว่า คำสอนเรื่อง "ศีล" เป็นหลักคำสอนและการปฏิบัติเบื้องต้นของความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (2549) ได้อธิบายว่า เพราะศีลจึงเป็นมนุษยธรรมหรือเป็นธรรมของมนุษย์ และที่มีความสัมพันธ์กับสภาพทางสังคม

ไพโรจน์ อยู่มณฑียร (2543) ได้อธิบายว่า ศีลถือได้ว่าเป็นคำสอนระดับเบื้องต้นหรือระดับพื้นฐานที่สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่

การรณรงค์ความซื่อสัตย์ซึ้ง และ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม การทำลายล้างผลาญซึ่งกันและกัน การปล้นชิงทรัพย์ ลิน การทำความผิดทางเพศ การโกหกหลอกลวง และการแสพสิ่งเสพยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนถึงปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เมื่อก่อนโดยสรุปแล้วแต่เป็นการประพุดติผิดในเรื่องการละเมิดศีล 5

ประเทศไทยประสบปัญหามากมายดังที่กล่าวมาข้างต้น รวมถึงการแตกแยกทางความคิด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากการขาดสติ จิตสำนึก ศีลธรรมและคุณธรรมจริยธรรม อันจะส่งผลให้สังคมเกิดความขัดแย้ง ทำให้ทางคณะสงฆ์โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัยยั่งยืน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานราชการที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้สังคมไทย มีศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนาจึงได้กำหนดกิจกรรมในการสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัยได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิต โดยเน้นการรณรงค์ส่งเสริม และสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์แก่ประชาชนในชาติ

พระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นหลักแห่งการดำเนินชีวิตของประชาชน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ที่มุ่งเน้นความประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลที่ถือได้ว่าเป็นแนวทางและหลักประกันการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนา จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตความเป็นมนุษย์ที่เรียกว่าหลักมนุษยธรรม ทำให้ทุกคน

อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตทั้งทางด้านตนเอง สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง รวมถึงการฝึกฝนตนเองให้มีความเพียรพร้อมทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ดังนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการใช้หลักประกันชีวิตของชุมชนในจังหวัดลำปางว่ามีกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนา และหารูปแบบอันเป็นแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติและนำกระบวนการที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ให้ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างหลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ของจังหวัดลำปาง
3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการใช้หลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. **ขอบเขตของเนื้อหา** เป็นการศึกษาผลานวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ครอบคลุมเรื่องแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับศีล 5 อันจะส่งผลต่อการสร้างหลักประกันชีวิตตามวิถีพุทธ การศึกษาบริษัทพื้นฐานของประชาชน ชุมชนที่อยู่อาศัยในอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง แผนงาน/แนวทางกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิต สสำรวจภาคสนามบริเวณพื้นที่ทำการวิจัย การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดแผน/โครงการ/กิจกรรม สรุปข้อมูลจากการศึกษา

2. ขอบเขตของประชากร คือ เกณฑ์ที่รับนโยบายหมู่บ้านศีล 5 ในจังหวัดลำปาง และชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

3. ขอบเขตของพื้นที่ เป็นการศึกษาจากชุมชนในจังหวัดลำปาง ที่ประพฤติปฏิบัติหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการกลุ่มตัวอย่างของคอคอราน (Cochran) จากพื้นที่ทั้งหมด โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

4. ขอบเขตของระยะเวลา การวิจัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 - 30 กันยายน พ.ศ. 2559 ใช้ระยะเวลาในการทำวิจัยทั้งสิ้น 12 เดือน

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับการศึกษา โดยคณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่หลากหลายซึ่งเหมาะสมตามแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เพื่อมาวิเคราะห์เป็นรูปแบบกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ของจังหวัดลำปาง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ในจังหวัดลำปาง” ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ 1) แบบสอบถามและ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการออกแบบสอบถาม ดังนี้

1. ผลจากแบบสอบถาม

ด้านสภาพส่วนบุคคลและจิตใจ: สภาพจิตใจต่ำ ไม่สงบ ไม่มีสติ วุ่นวาย ขาดคุณธรรมจริยธรรม

เต็มไปด้วยอกุศลกรรม ไม่เชื่อในเรื่องบาป แม้ประพฤติปฏิบัติแต่ยังไม่เข้าใจ ขาดความต่อเนื่องจนเกิดความเคยชินกับการประพฤติปฏิบัติตนแบบผิดๆ

ข้อเสนอแนะ: เพียรพยายามในการคิดดีหมั่นทำความดี ชมใจไม่ให้จิตใจตกอยู่ภายใต้อบายมุข สิ่งชั่วร้าย สร้างจิตสำนึกให้หมั่นฝึกตนอยู่เสมอ มีสติให้รู้เท่าทัน ทำจิตใจให้สงบ มีสติ สมานและปัญญาในการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง

ครอบครัว: ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน และประพฤติตัวให้เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักของศีล 5 อีกทั้งเด็กและเยาวชนไม่เชื่อเรื่องบาปเพราะขาดการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัว

ข้อเสนอแนะ: ควรนำหลักศีล 5 มาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ปลูกฝังจริยธรรม ผู้ใหญ่ควรปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่ลูกหลาน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก สร้างอุปนิสัยและค่านิยมที่ถูกต้อง

สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ: ได้แก่ การดำเนินชีวิตที่ต้องดิ้นรน เร่งรีบ การชิงดีชิงเด่น การดำรงชีพที่มีข้อจำกัด กอปรกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการรักษาศีล ทำให้ อีกทั้งอาชีพบางอย่างจำเป็นต้องละเมิดศีล

ข้อเสนอแนะ: เมื่อมนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีไม่ดิ้นรนเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ย่อมง่ายต่อการประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล 5

สภาพทางสังคม: สถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคมแบบผิด ๆ มุ่งเน้นการพัฒนาทางวัตถุมากกว่าจิตใจ อีกทั้งการดำรงชีวิตทางสังคมง่ายต่อการผิดศีล สถาบันสงฆ์ไม่เป็นผู้ดำเนินการรักษาศีล อีกทั้งบริเวณรอบสังคมเต็มไปด้วยสิ่งชั่วร้ายจนทำให้ไม่เชื่อและศรัทธาในศีล การสร้างวัฒนธรรมการคบค้าสมาคมมุ่งเน้นการเข้าแหล่งสถานบันเทิง และการแก่งแย่งชิงดีกัน

ข้อเสนอแนะ: เชิดชูยกย่องผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี โดยชุมชนต้องช่วยกันกล่อมเกลาคิดใจของเยาวชน สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกในการรักษาศีลเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและผลลัพธ์อันเกิดจากการรักษาศีล

สื่อและสิ่งเร้า: ได้แก่ สื่อเทคโนโลยีกระตุ้นให้เกิดความอยาก ยั่วยุให้เกิดความหลุมหลง มั่วเมา และปลุกฝังค่านิยมที่ขัดต่อการรักษาศีล อีกทั้งตัวผู้รับสื่อเองหลงลืมตัวไปตามกระแสของสิ่งที่รับรู้

ข้อเสนอแนะ: หลีกหนีจากสิ่งสื่อที่ให้ผลกระทบในด้านลบพระสงฆ์ควรเป็นตัวกลางในการขัดเกลอาบรม และเสริมสร้างให้แก่ชุมชน และรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลความรู้เรื่องศีล ส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาศีล 5

หน่วยงานและองค์กร: หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดการให้ความรู้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ: หน่วยงาน องค์กรต้องมีความเสียสละเวลาให้การสนับสนุนส่งเสริมการรักษาศีลให้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน สร้างกฎกติกาและกำกับดูแล บนรากฐานของศีล

2. ผลจากการสัมภาษณ์

ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล พบว่า มีความรู้ความเข้าใจว่า ศีลเป็นพื้นฐานการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำทุกคนอยู่ร่วมกันภายในสังคมอย่างมีความสุข

ผลจากหลักประกันชีวิตจากการปฏิบัติตามหลักศีล 5 พบว่า การประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล 5 มีผลกระทบ ดังนี้

ด้านตนเองและครอบครัว ทำให้ตนเองและครอบครัวมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่ร่วมกันด้วยความรักและสามัคคี โดยการปฏิบัติควรเริ่มจากตนเองก่อนไปสู่ครอบครัวเพื่อเป็นหลักประกันตนเองและครอบครัว

ด้านชุมชนและสังคม ทำให้ชุมชนและสังคมให้เกิดความสงบสุข เข้มแข็ง ปราศจากการเอาเปรียบกัน ไม่เบียดเบียนกันและกัน เชื้อฟุ้งในกฎ กติกาของสังคม

ด้านเศรษฐกิจ ทำให้การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ใช้จ่ายจนเกินตัว อีกทั้งยังส่งผลต่อความมั่นคงทั้งทางด้านครอบครัวและแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

ด้านการเมืองการปกครอง ทำให้การเมืองการปกครองง่าย คนที่มีศีลย่อมปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และเชื่อฟังกฎกติกาสังคม เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน สังคมก็เกิดความสงบสุข เพราะศีล 5 ก่อให้เกิดความสันติแก่ตนเองและสังคม

ด้านวัฒนธรรมประเพณี ทำให้เกิดการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณี จารีตความงดงามของท้องถิ่น เกิดจิตสำนึกในการตระหนักถึงคุณค่า สิ่งดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์

ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม มีจิตใจที่เมตตา เต็มเปี่ยมไปด้วยความกรุณา เข้าใจและเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์

ปัญหาและอุปสรรค การประพฤติปฏิบัติตามหลักศีล 5 เพื่อเป็นหลักประกันชีวิตในจังหวัดลำปางพบว่าประสบอุปสรรคและปัญหา คือ 1) ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของศีล 2) ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องศีล 3) เกิดมิจฉาชีพ ดำรงชีวิตตามกระแสชาวโลก ชอบความสนุกสนาน ไม่เข้าถึงสัจธรรม และ 4) ไม่เกิดศรัทธาในศีล

ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์มีข้อเสนอแนะ คือ 1) ต้องปลุกฝังจิตสำนึก กระตุ้นเตือนทางสื่อ 2) ต้องสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในการรับรู้จากสื่อและสิ่งยั่วยุ 3) สร้างสรรค์กิจกรรมปลุกจิตสำนึกเรื่องศีล 4) ส่งเสริมให้ประพฤติปฏิบัติตนเองอย่างสม่ำเสมอ 5) ทุกคนต้องมีส่วนร่วมกันในการผลักดันเรื่องศีล 6) สถาบันครอบครัวควรปลุกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชน

ในการรักษาศีลและ 7) สังคมควรตระหนักถึงคุณค่าของศีล เพื่อเพิ่มพูนคุณธรรม จริยธรรม

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพอจะวิเคราะห์รูปแบบการใช้หลักประกันชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

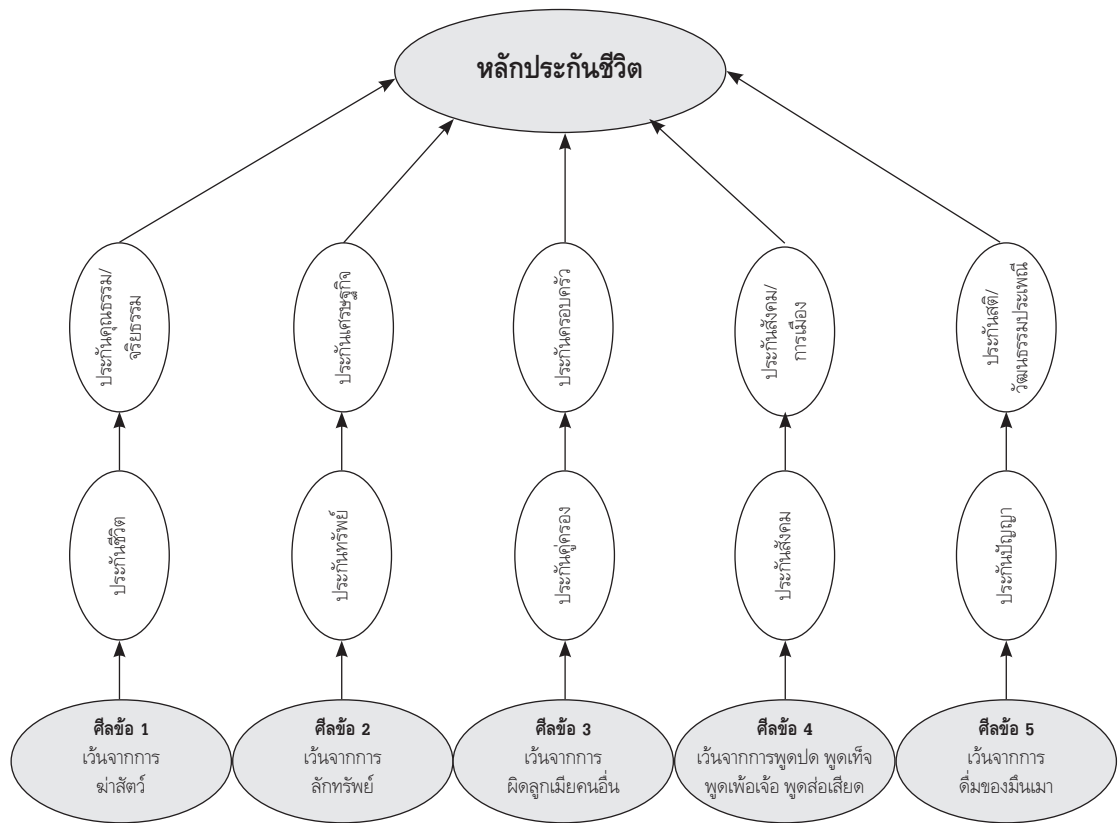
อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ของจังหวัดลำปาง โดยผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

หลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 เป็นจุดมุ่งหมายในการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยังประโยชน์สุขต่อตนเองทั้งชาตินี้ คือ ความขยันหมั่นเพียร การเก็บรักษาทรัพย์

การคบมิตรที่ดี และการดำเนินชีวิตชอบ และความมั่นคงอันจะเกิดขึ้นเบื้องหน้าหรือชาติหน้า คือ มีศรัทธาที่ถูกต้อง บริบูรณ์ด้วยศีล รู้จักการเสียสละและการมีปัญญาพิจารณาชีวิตที่ถูกต้องอันจะเป็นแนวทางแห่งการดับทุกข์และการสิ้นไปแห่งกิเลสต่อไป นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พบว่ากระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ของจังหวัดลำปางนั้น มีปัจจัยที่มีต่อกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิต ดังนี้

1) บุคคล: กระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตในมิติของบุคคล ควรมีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจแก่บุคคลเป็นเบื้องต้น ความรู้และความเข้าใจจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกตระหนักในคุณค่าของศีลธรรมคำสอนและแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องจากคุณธรรมและจริยธรรมที่ชุมชน

ตารางวิเคราะห์รูปแบบหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5

2) ครอบครัวยุคใหม่: การสร้างหลักประกันที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ ครอบครัวยุคใหม่ บรรดาผู้ใหญ่ทั้งที่เป็นปู่ย่า ตายายและพ่อแม่ ควรประพฤติปฏิบัติตนเองให้อยู่ในกรอบการประพฤติตามหลักศีล 5 เป็นต้นแบบที่ดีแก่เยาวชนหรือบรรดาลูกหลาน เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคี ความอบอุ่นภายในครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง “รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ศีล 5 ของเด็ก เยาวชน เพื่อลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บำบัดและโน้มน้าวจิตใจของเด็ก เยาวชน เพื่อลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บำบัดและโน้มน้าวจิตใจของเด็ก เยาวชน สุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า ครอบครัวยุคใหม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นปัจจัยหลักในการสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี ประพฤติปฏิบัติตนให้ดีงาน รู้ถึงบาปบุญคุณโทษ และดำรงอยู่ภายในหลักศีล 5 การนำลูกหลานเข้าวัดเพื่อเรียนรู้ถึงคุณธรรมจริยธรรมอันเกิดจากการรักษาศีลและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ ปู่ ย่า ตา ยาย และพ่อแม่ เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน และถือได้ว่าเป็นแนวทางการปกป้องภัยอันเกิดจากการดำรงชีวิตที่เสเพลของเด็กและเยาวชน โดยการฝึกฝนให้ใช้หลักการโยนิโสมนสิการคือการพิจารณาไตร่ตรองถึงคุณค่าการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่บนรากฐานแห่งความพอดี และเพียงพอต่อการดำรงในโลกปัจจุบัน ดำเนินชีวิตตามรอยพระบาทของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ เศรษฐกิจพอเพียง ไม่หลงไปตามกระแสของโลกาภิวัตน์หรือโลกแห่งมายา

3) สังคม: การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคมถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการระเบียบวินัย หรือกติกาในชุมชนและสังคมตัวเอง เพื่อความผาสุกและปกติสุขของชุมชน ศีลเป็นปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการประพฤติปฏิบัติเพราะเป็นการสร้างจิตสำนึกเป็นเบื้องต้น เคารพและเชื่อฟังในกฎสังคม ไม่ปองร้ายไม่ว่าร้ายและไม่ทำลายกันและกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันและกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง การพัฒนานักศึกษาตามแนวไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา ประจำปีการศึกษา

ที่ 1/2555” พบว่า การรักษาศีล 5 มีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน คือ การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ไม่เกิดปัญหาในการทำงาน มีสติในการตัดสินใจ รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ทำผิดต่อเพื่อนร่วมงาน อยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อีกทั้งยังเป็นรากเหง้าของการสร้างวัฒนธรรม สืบสานประเพณีอันดีงามของชุมชนที่บ่งบอกถึงความรักสามัคคี และจารีตที่ได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา

4) สื่อ: ข้อมูลข่าวสารถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคคล เพื่อให้ตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการเข้าถึงความหมาย คุณค่าและความสำคัญของหลักประกันชีวิตหรือศีล 5 ปัจจุบันสถานการณ์ทางสังคมมุ่งเน้นการกระจายข้อมูลเชิงกระตุ้นกิเลสความอยากมากเกินไป สื่อถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักประกันในการให้ความรู้ ข้อมูลที่ถูกต้องแก่บุคคล ชุมชน เมื่อบุคคลและสังคมมีความรู้ และเข้าใจแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนเองแล้ว ย่อมง่ายต่อการปกครองของผู้นำ ทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่สงบสุขร่มเย็น ปราศจากภัยต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณรอบ ๆ ตัวเอง และสังคม

5) องค์กร: ความรู้ ความเข้าใจที่เกิดจากบุคคล ครอบครัวยุคใหม่ สังคมและสื่อยังไม่เพียงพอต่อการประชาสัมพันธ์แก่บุคคลหรือสาธารณชนทั่วไป องค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งเป็นปกครองท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนก็ตาม ควรมีการสนับสนุนทั้งด้านกิจกรรมในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์และสร้างรูปแบบกิจกรรมที่กระตุ้นเตือนให้ทุกคนได้เข้าใจในหลักศีล 5 อันเป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติเพื่อสร้างความสามัคคี และให้สมาชิกทุก ๆ คนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ทางองค์กรได้สนับสนุน ผลการวิจัย มนตรี อินตา เรื่อง “พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่” พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม การอบรมด้านเบญจธรรม

มีการจัดกิจกรรมยกย่องชมเชยอันเป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้เกิดการสร้างค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติตนเอง ส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนย่อมทำให้สมาชิกในชุมชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา สาระแห่งหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง นำพาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ก่อให้เกิดการกำหนดรูปแบบอันเป็นวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีอันดีงามแก่ชุมชน สังคมนั้น ๆ

จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างหลักประกันตามแนวทางพระพุทธศาสนา พอจัดรูปแบบในการสร้างหลักประกันตามหลักศีล 5 คือ

ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ หรือ ทำชีวิตสัตว์ให้ตกไปนั้น เป็นแนวทางการสร้างหลักประกันชีวิตต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลักขโมย เป็นแนวทางการสร้างหลักประกันชีวิตทรัพย์สินที่และเป็นหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจในครอบครัวจนกระทั่งส่งผลต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

ศีลข้อที่ 3 การเว้นจากการผิดลูกเมียผู้อื่น เป็นแนวทางการสร้างหลักประกันชีวิตการมีครอบครัวและเป็นหลักประกันชีวิตในการมีครอบครัวของคนในชุมชน

ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด พูดเท็จ พูดเพื่อแฉ้อ และพูดส่อเสียด เป็นการสร้างหลักประกันชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคมให้มีความสุขและหลักประกันสังคมและการปกครองในการอยู่ร่วมกัน

ศีลข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มของมึนเมา เป็นหลักประกันชีวิตเรื่องปัญญาให้เกิดสติพิจารณาความดีงามจนทำให้เกิดวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นตนเอง

หลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ถือได้ว่าเป็นการสร้างความมั่นคงแก่มนุษย์ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและสร้างหลักประกันแก่ตนเอง เพิ่มพูนคุณธรรม จริยธรรม ความมั่นคง

ของครอบครัว ความปกติแก่สังคม/การเมืองและการปกครอง และการมีสติในการดำรงชีวิตอันส่งผลต่อความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นการสืบสานความดีงามอันเป็นศิลปวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นให้คงอยู่ในสังคมนั้น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย “กระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ในจังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะผลการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องของชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าการรักษาศีล 5 เพื่อความผาสุกแก่ตนเองและสังคม
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้ชุมชนได้เข้าใจบทบาทพระสงฆ์ต่อการเผยแผ่พุทธธรรมในชุมชน
- 3) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันหน่วยงาน องค์การ ทั้งภาครัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของศีลที่เป็นหลักประกันชีวิตและสังคมของสมาชิกในชุมชน
- 4) ส่งเสริมให้มีพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้ขับเคลื่อนและแสดงพลังการเป็นพุทธมามกะในการดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

แนวทางเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมในการส่งเสริมกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 ในจังหวัดลำปาง คือ

- 1) ควรประสานกับหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัด

2) ควรมีการจัดทำแผนส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และสรรหางบประมาณในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามารวมถึงการติดตามผลและประเมินผล เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการทำงาน

3) ควรมีการทำงานร่วมกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้น เพื่อทุกภาคส่วนได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการรักษาศีลที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตการทำงาน และการอยู่ร่วมกันภายในสังคมได้อย่างมีความสุข

4) ควรมีแรงกระตุ้นเพื่อให้สร้างชุมชนต้นแบบในการนำศีล 5 เพื่อสร้างหลักประกันชีวิตภายในชุมชน

5) ควรมีการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ดำเนินกิจกรรมดังกล่าวที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและผลที่ได้รับจากพื้นที่ดังกล่าว

แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในจังหวัดลำปางให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสม

6) ควรมีการส่งเสริมเชิงปฏิบัติการแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยที่มีการนำหลักประกันชีวิตไปใช้ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชน

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในกระบวนการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 เฉพาะพื้นที่ที่ประพฤติปฏิบัติอย่างแท้จริงเพื่อให้ได้ต้นแบบอย่างแท้จริงในการสร้างหลักประกันชีวิต

3) ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยในแต่ละพื้นที่ในการสร้างหลักประกันชีวิตตามหลักศีล 5 เพื่อให้เห็นความแตกต่างทางด้านปัจจัยเงื่อนไข และรูปแบบในการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

หนังสือ:

- คะเนิงนิตย์ จันทบุตร. (2531). **สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2542). **หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมมิก จำกัด.
- ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร (รวบรวม). (2543). **พระวณะอัครมหาราช**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ชารบัวแก้ว.
- สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรคุณ). (2516). **จามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองศรีสุโขทัย**. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. (2533). **มนุษยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: ชวนการพิมพ์.

รายงานวิจัย:

- นายใหม่ บุตรโคตร และคณะ. (2555). **“รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ศิลปะ 5 ของเด็กเยาวชน เพื่อ ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บ้านนาไร่และโนนมีชัย ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ระยะที่ 1”**. รายงานการวิจัย. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- มนตรี อินตา. (2556). **“พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่”**. รายงานการวิจัย. กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จิตติมา อัครธิพิงค์. (2555). **“การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่อง การพัฒนานักศึกษาตามแนวไตรสิกขา ศิล สมาธิ ปัญญา ประจำปีการศึกษาที่ 1/2555”**. รายงานการวิจัย. สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.